

[Bjørner.]

at paa længere Sigt kan det være en rimelig Foranstaltning, at man forbereder Overgangen til Friliste ved gennem en friere Bevillingsudstedelse at mætte Markedet med de paagældende Varer, der saa bagefter føres over til Friliste; derved kan man afbøde eventuelle Chockvirkninger, naar Importen gives fri. Imidlertid er det vor faste Overbevisning, at man ikke undgaar saadanne Chockvirkninger, medmindre det samtidig er fastslaaet, at Frilisterne ikke kan oprettes den ene Dag og trækkes tilbage den næste, men at Indskrænkninger paa Frilisterne kun kan ske gennem Lov. Saa længe Frilisterne administrativt kan ændres uden Varsel, risikerer man efter vor Opfattelse, at fri Bevillingsudstedelse kan føre til Hamstringskøb, der efter kortere eller længere Tids Forløb gør det vanskeligt at opretholde den frie Bevillingsudstedelse. Under normale Forhold, hvor en Købmand ved, at han kan sikre sig selv og sine Kunder Varer, uanset om han straks farer til og køber, eller han giver sig Tid til at vælge og vrage mellem de indkomne Tilbud, indtil han har fundet det rigtige til den rigtige Pris, eller der foreligger Mulighed for særlig gunstige Køb, ja, dør vil Købmanden vælge den sidste Udvej. Men hvor han ikke er sikker paa at kunne disponere frit 8 Dage frem i Tiden, een Maaned eller 3 Maaneder frem i Tiden, der vil han være fristet til, naar der bliver Mulighed for fri Bevillingsudstedelse, at fare til med det samme uden alt for smaalige Hensyn til, om det er det helt rigtige Indkøb.

Det forekommer mig, at det er den Lære, man kan drage af den frie Bevillingsudstedelse paa Sterling-Omraadet efter Befrielsen. Man kan ikke ustraffet gennem 16 Aar ad Lovgivningens Vej sløve Købmandsinstinktet, og man kan ikke i lang Tid holde et Marked underforsynet og saa tro, at man alene ved fri Bevillingsudstedelse kan undgaa Fejldisponeringer og Overdisponeringer.

Man maa efter vor Mening søge at genskabe den første Betingelse for, at Købmandsinstinktet og Hensynet til Konkurrencen kan give de nødvendige købmandsmæssige Hæmninger, og dette sker først i det Øjeblik, da den enkelte Købmand har Visshed for, at han ikke behøver at tage imod det første det bedste Tilbud og dække sig ind for lange Tider, men kan købe fra Haanden og i Munden og afvente det gunstigste Tidspunkt for Køb uden Frygt for, at Bommen er gaaet ned den Dag, da han afslutter sin Forretning, afslutter den købmandsmæssigt klogt og samfundsmæssigt økonomisk forsvarligt og rigtigt.

Vi er paa den anden Side klar over, at naar man kræver en saadan Lovbundethed for Frilisterne, kan det af psykologiske Grunde være nødvendigt at affinde sig med, at Frilisterne til en Begyndelse bliver smaa, men vi mener, at Afviklingen under alle Omstændigheder maa ske i et Tempo, der kan bære og ikke fører os fra den ene Grøft over i den anden, fra fri Bevillingsudstedelse til Importspærring og omvendt.

Det er vor Overbevisning, at gennem den lovbundne Friliste skal det nok vise sig, at Danmarks Økonomi ikke styrter i Grus, fordi vi indkøber Varer, som vi har Brug for, men at det tværtimod vil vise sig at være en stor økonomisk Gevinst, som kan opfordre til Fortsættelse i et noget hurtigere Tempo ad Frilisternes Vej. Importørerne har af alt for mange Fortilfælde lært, at fri Bevillingsudstedelse er noget, som man hurtigst muligt skal benytte sig af, for det er for godt til, at det kan vare. Hvad der nu tiltrænges, er Sikkerhed for, at baade den enkelte Købmand og hans Konkurrenter kan komme under Konkurrencens Lov igen og være sikre paa, at hvis de køber uforsvarligt ind, er det første Resultat, de faar, økonomisk Tab — som man normalt har, hvis man disponerer uklogt.

Jeg mener, at de, der til syvende og sidst har Interesse i, at Konkurrencen paa denne Maade kan genskabes, er ikke de erhvervsdrivende, men Forbrugerne, og det er for deres Skyld, at man ved Paabegyndelsen af Afviklingen maa lovfæste denne, saaledes at den sunde Konkurrence kan gøre sig gældende paa de Omraader, der inddrages under Frilisterne.

Med disse Bemærkninger vil jeg gerne anbefale de af Retsforbundet stillede Underændringsforslag Nr. 3 og 5 og i øvrigt anbefale at stemme for de af den højtærede Handelsminister stillede Ændringsforslag. Vor Stilling til selve Lovforslaget vil vi lade være afhængig af, hvilken Skæbne vore egne Underændringsforslag faar.

Aksel Larsen: I vort Afsnit i Betænkningen har vi kortfattet givet Udtryk for vor Opfattelse af den Virkning, en Vedtagelse af Ministerens og Flertallets Ændringsforslag vil faa. Denne vor Opfattelse er blevet bekræftet af det ærede Medlem Hr. Bjørner, der siger, at hvis Loven ændres som her foreslaaet, vil den i alt væsentligt faa Karakteren af en Afviklingslov, hvilket medfører, at han faar et andet Syn paa Vareforsyningsloven, end han har haft før.

Jeg tror ikke, jeg behøver at gaa i Detailler med Hensyn til en Dokumentation